

in rezko. Mi ne odobravamo takega načina polemike in bi bili vso to časnikarsko borbo zamolčali, ako ne bi bil dr. Tominšek v ponatisku svojega odgovora povzdignil do trajnejšega obstanka nego ga imajo običajni dnevni članki.

Dr. Tominšek se najprej norčuje iz „pesnika Tončka“, ki ima „častno kolajno herojstva I. razreda in kot privešek nesmrtnost“ in ki hoče svojo ovenelo pesniško slavo osvežiti ob Trubarjevem imenu, češ potem mu je „hvala vsaj pri nekaterih neizogibna.“ „In šel je pesnik k arhivarju in ga naprosil za snov. Arhivar pa, vljuden kakor vsi arhivarji, mu ni samo preskrbel snovi, ampak je tudi pridno ž njim delal; uspeh obojega truda je bil tak, da se je težko dalo ločiti, kaj je arhivarjevega in kaj je pesnikovega. Zaeno sta sklenila tako zvezo,

Grški kralj Jurij.

da bode v potrebi pesnik branil arhivarja ali pa arhivar pesnika, češ, tako lahko zagovarjava vsako črko v knjigi, ki jo izdava; kajti če bo kdo rekel: ‚To-le ni pesniško‘, se bo oglasil arhivar: ‚Molči, nevedneš! Tista stvar stoji v arhivu;‘ če bi pa morda kdo rekel: ‚Ti vendar preveč prekopicavaš zgodovinsko resnico‘, bi ga zbudel pesnik: ‚Molči! Ti brskač in bibliograf, ki ne umeš pesništva in prave estetike!‘ — ‚Tako bo dobro‘, sta se zgovorila pesnik in arhivar ter se usedla na prežo, kaj bo.“

Kritik pa je našel, „da ni niti arhivar niti pesnik opravil svojega posla docela dobro, ker sta ovirala drug drugega.“ Aškerc je nato postal hud: „Odpovedal je ‚Zvon‘, oštel celo tiskarno, potem pa — čindarasa bum! in odšel je!“ Dr. Tominšek pa zdaj Aškercu očita, da je „sam o sebi prepričan, da je vsaka njegova

beseda absolutno prava, dobra, lepa“, da „malenkostno pobira vsako pohvalno vest o sebi in jo potem kolportira k nam“, ter trdi, da to „malo imponira vsakemu, ki vé, wie man's macht“. Doslej so se uredniki pri stranki, ki ji pripada Aškerc, kar usedli in začeli: „Naš nedosežni epik je v košati venec svoje slave vpletel še eden list“ itd. Zdaj, pravi dr. Tominšek, bo to drugače, in njegova je zasluga, da se bo začelo „resno ocenjevati“.

Aškercu bi bil Trubar toliko vreden „kakor Hekuba“, če mu ne bi šlo za lastno slavo. Zato pa dr. Tominšek neče „še enkrat premlevati moke, ko ni niti več otrobov“.

Pač pa odgovarja na vprašanje: „Ali je Trubar vreden vpesnitve?“ Seveda! Vredno vpesnitve je vse; saj je Stritar opeval staro kljuse, pa ne bi arhivar-pesnik opeval Trubarja! Ne, vendar ga naj ne opeva, pravi dr. Tominšek, kajti mi živimo v dobi, ko pri imenu Trubarjevem vsakdo misli na politiko in na agitacijska sredstva, in da je tudi Aškerc mislil na to, kaže njegovo sedanje pisanje. Glede na zgodovinske citate Aškerčeve se pa dr. Tominšek kot znanstvenik „mirno nasmehne takemu začetniku, ki brilira s citati, ne vedoč, v kaj služijo znanstveniku.“

Tudi zadnjo trdnjavo, za katero se skriva Aškerc, podira dr. Tominšek. Aškerc namreč časti „heroje“, med katere šteje sebe in Trubarja, in dr. Tominšek je najbrže pravo zadel, ko piše: „Ker je njemu Trubarjevo herojstvo a priori jasno, zato sklepa, da je tisti, ki tega ne priznava, filister in pristaš klerikalne stranke.“ Gotovo je to nekaj hudega. Pomislite: filister in pristaš klerikalne stranke — kdo bi mogel prenesti tako obsodbo? A taka nesreča zadene človeka, ki ne veruje v heroje!

Hm! S heroji je pa križ! Dr. Tominšek zatrjuje Aškercu v obraz, da ga on nima za heroja, ker ga — predobro pozna! A še več: Tudi Trubar ni bil heroj. — Nikdar še ni noben „filister ali pristaš klerikalne stranke“ v Slovencih segel s predrzno roko Trubarju v lase, da mu strga z glave lovor herojstva. A dr. Tominšek argumentira proti Aškercu takole: „Jedro herojstva je vseka ko žrtvovanje: žrtev resnična in ponosna žrtev (ne samo volja!) tega, kar je človeštvu drago, zlasti žrtev življenja, a vse to za visoke ideale, to je podlaga herojstvu. — Pa Trubar? On, čigar žrtev je bila, da je postal dobro plačan, do smrti toplo postlan in udobno v rodbinskem krogu živeč pastor? Trubar, ki je bil le orodje v rokah raznih Ungnadov? Da, Ungnadi bi bili heroji — a seveda niso — ki so žrtvovali mnogo za svoje ideje! Trubarja pa so ščitili